

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ 2020-21

Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 4 ΙΟΥΝΙΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90΄ λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑ (10) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ****(μονάδες 20)****(α)**

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς	2
ἐλέγετο ἡ συμφορά,	1
καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν,	2
ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ παραγγέλλων·	1
ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη,	1
οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες,	2
ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοῦς [...]	1
Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν,	1
ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς	1
καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναί	1
καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.	2
Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ 2.2.3-4	ΣΥΝΟΛΟ
	15

(β)

ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος	1
καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ,	1
ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει	2
φανερὸς ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.	1
Ξενοφῶντος Ἀγησίλαος 7.1-2	ΣΥΝΟΛΟ
	5

(15+5=20)

II. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ**(μονάδες 5)**

Ὡσπερ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίοις ὕδασι τρέφεται, τοῖς δὲ πολλοῖς πνίγεται, τὸν αὐτὸν τρόπον ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται.

Πλουτάρχου *Περὶ παίδων ἀγωγῆς* 9 b-c

(α) Αφαιρείται 0,25 μονάδα για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης.

(β) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος, αφαιρείται 0,25 μονάδα.

(γ) Αφαιρείται 0,5 μονάδα για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος.

(δ) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη, αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(ε) Σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (γ), αφαιρείται 0,5 μονάδα.

(στ) Το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο μία φορά.

III. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ**(μονάδες 15)**

Οἱ νέοι εὐμετάβολοι καὶ ἀψίκοροι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας εἰσί,	3
καὶ σφόδρα μὲν ἐπιθυμοῦσι, ταχέως δὲ παύονται·	2
ὄξεϊαι γὰρ αἱ βουλήσεις καὶ οὐ μεγάλαι,	2
ὥσπερ αἱ τῶν καμνόντων δίψαι καὶ πεῖναι. [...]	2
Καὶ φιλότιμοι μὲν εἰσι, μᾶλλον δὲ φιλότικοι·	2
ὑπεροχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ νεότης,	2
ἢ δὲ νίκη ὑπεροχὴ τίς ἐστι.	2
Ἄριστοτέλους Ῥητορικὴ 1389a (διασκευή)	ΣΥΝΟΛΟ
	15

Ενδεικτικές μεταφράσεις:

Οι νέοι αλλάζουν εύκολα επιθυμίες και τις χορταίνουν γρήγορα: οι επιθυμίες τους είναι σφοδρές / επιθυμούν με ένταση/ανυπομονησία/πάθος, ξεθυμαίνουν /αδιαφορούν /σταματούν όμως γρήγορα γιατί η όρεξή τους / οι επιθυμίες τους για κάτι είναι έντονη/ες, διαρκεί/ούν όμως λίγο /αλλά δεν είναι μεγάλες, όπως ακριβώς η δίψα και η πείνα των κουρασμένων. [...]
Και από τη μια αγαπούν τις τιμές, πιο πολύ όμως / από την άλλη αγαπούν τη νίκη· γιατί οι νέοι θέλουν να υπερέχουν / γιατί η νεότητα επιθυμεί να υπερέχει, και η νίκη είναι μια περίπτωση υπεροχής / κάποια υπεροχή / κάποια μορφή υπεροχής.

Οι νέοι αλλάζουν εύκολα επιθυμίες και τις χορταίνουν γρήγορα: οι επιθυμίες τους είναι σφοδρές, ξεθυμαίνουν όμως γρήγορα· γιατί η όρεξή τους για κάτι είναι έντονη, διαρκεί όμως λίγο, όπως ακριβώς η δίψα και η πείνα των αρρώστων. [...] Αγαπούν τις τιμές, πιο πολύ όμως αγαπούν τη νίκη· γιατί οι νέοι θέλουν να υπερέχουν, και η νίκη είναι μια περίπτωση υπεροχής.

(Μτφρ. Δ. Λυπουρλής. 2002. *Αριστοτέλης, Ρητορική*, Βιβλίο Πρώτο. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος).

Οί νέοι εἶναι εὐμετάβλητοι καὶ γρήγορα χορταίνουσι μὲ κείνα ποῦ ἐπιθύμησαν καὶ γι' αὐτὸ, ἐνῶ δοκιμάζουσι σφοδρῆς ἐπιθυμίας, πολὺ γρήγορα ἀδιαφοροῦν. Ἐπειδὴ ἡ θέλησὶς αὐτῶν, ἐνῶ εἶναι ἔντονη δὲν εἶναι ταυτόχρονα καὶ μεγάλη — ὅπως συμβαίνει στὸν ἄρρωστο μὲ τὴν πείνα καὶ μὲ τὴ δίψα. [...] Ἀγαποῦν τὶς τιμὰς καὶ ἀκόμα πλεονεκτήματα τὴν νίκην, ἐπειδὴ τὰ νιάτα θέλουσι νὰ ὑπερέχουσι καὶ ἡ νίκη εἶναι ἓνα εἶδος ὑπεροχῆς.

(Μτφρ. Φ. Ἡλιοῦ, *Ἡ Ρητορική τοῦ Ἀριστοτέλη*, Κέδρος, Ἀθήνα 1984)

IV. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (μονάδες 15)

IV.1. ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (μονάδες 10)

1. Να γράψετε ένα (1) παράγωγο ουσιαστικό στη Νέα Ελληνική από τους πιο κάτω τύπους των κειμένων:

(μονάδες 4)

(α) παραγγέλλων: παραγγελία, παραγγελιά, παράγγελμα...

(β) πενθοῦντες: πένθος

(γ) παρασκευάζειν: παρασκευή, παρασκευαστής, παρασκευάστρια, παρασκευαστήριο, παρασκεύασμα...

(δ) τίθημι: θέση, θεσμός, θέμα, θέσπιση...

(4X1=4)

2. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους **αριθμούς** των **αρχαιοελληνικών λέξεων** της **Στήλης Α΄** με τα **γράμματα** των **ετυμολογικά συγγενικών νεοελληνικών λέξεων** της **Στήλης Β΄** (στη Στήλη Β΄ περισεύει μία λέξη).

(μονάδες 4)

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. ἔδοξε	α. αποδοχή
2. ἐλέγετο	β. απουσία
3. ὦν	γ. επαρχία
4. ἀρχομένους	δ. δοκίμιο
	ε. περισυλλογή

1- δ

2- ε

3- β

4- γ

(4X1=4)

3. **ἐποίησαν**: Να γράψετε **τέσσερα (4) σύνθετα ουσιαστικά** στη Νέα Ελληνική με **β΄ συνθετικό** τον ρηματικό τύπο που σας δίνεται, χρησιμοποιώντας τις προθέσεις: **έκ, πρός, μετά, παρά**.

(μονάδες 2)

**Σύνθετα ουσιαστικά: εκποίηση, εκποιητής
προσποίηση
μεταποίηση
παραποίηση**

(4X0,5=2)

IV.2. ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(μονάδες 5)

1. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα **συνθετικά** τους μέρη στην **Αρχαία Ελληνική**.
(μονάδες 2)

(α) **ἐπιθυμίας**: ἐπί (μ. 0,5) + θυμός (μ. 0,5)

(β) **ὑπεροχῆς**: ὑπέρ (μ. 0,5) + ἔχω (μ. 0,5)

(4X0,5=2)

Σε περίπτωση που δοθεί ως απάντηση στο (α) τύπος εκτός της ονομαστικής ενικού (θυμός) και στο (β) τύπος εκτός του α΄ προσώπου ενικού (ἔχω), αυτή δεν θα γίνεται αποδεκτή.

Αφαιρείται 0,25 μονάδα για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος.

2. Να επιλέξετε και να καταγράψετε τη λέξη που δεν είναι παράγωγο των τύπων που σας δίνονται.

(μονάδες 3)

(α) **βουλήσεις**: άβουλος, βουλευτής, **βουλιαγμένος**

(β) **καμνόντων**: **καμινάδα**, μεροκάματο, ακαμάτης

(γ) **έπιθυμεί**: ευθυμία, **θύμα**, κακόθυμος

(3X1=3)

V. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

(μονάδες 30)

V.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

(μονάδες 15)

1. Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τους πιο κάτω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 5)

(α) Έν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου **ἀφικομένης** νυκτὸς: **χρονική μετοχή (μ. 0,5), γενική απόλυτη (μ. 0,5)**

(β) διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν **εἰς ἄστυ** διῆκεν: **εμπρόθετος προσδιορισμός (μ. 0,5) της κατεύθυνσης (μ. 0,5)**

(γ) οὐ μόνον **τοὺς ἀπολωλότας** πενθοῦντες: **αναφορική/ επιθετική μετοχή (μ. 0,5), αντικείμενο στη μετοχή «πενθοῦντες» (μ. 0,5)**

(δ) ἐν **τοῖς μεγίστοις** δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος: **επιθετικός προσδιορισμός (μ.0,5) στο «ὠφελήμασι» (μ. 0,5)**

(ε) **φανερὸς** ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων: **κατηγορούμενο (μ. 0,5) στο εννοούμενο υποκείμενο ὁ Ἀγησίλαος (μ. 0,5)**

(5X1=5)

2. ... ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας **ἀποχῶσαι** πλὴν ἐνὸς...

(μονάδες 2)

Να γράψετε:

(α) το **εἶδος** του υπογραμμισμένου απαρεμφάτου: **τελικό (μ. 0,5)**

(β) τον **συντακτικό** του **ρόλο**: **υποκείμενο (μ. 0,5) στο απρόσωπο ρήμα «ἔδοξε» (μ. 0,5)**

(γ) αν υπάρχει **ταυτοπροσωπία** ή **ετεροπροσωπία**: **ετεροπροσωπία (μ. 0,5)**

(4X0,5=2)

3. έν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων

(μονάδες 2)

Να γράψετε:

(α) το εἶδος της πιο πάνω υπογραμμισμένης δευτερεύουσας πρότασης:

δευτερεύουσα ειδική (μ. 0,5)

(β) τον σύνδεσμο εισαγωγής: **ειδικός σύνδεσμος ὅτι (μ. 0,5)**

(γ) την ἐγκλιση εκφοράς: **οριστική (μ. 0,5)**

(δ) τον συντακτικό της ρόλο: **επεξήγηση (μ. 0,5)**

(4X0,5=2)

4. (α) παρασκευάζειν: Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην υποτακτική ἐγκλιση του Ενεστώτα και στην ευκτική ἐγκλιση του Αορίστου, στη μέση φωνή.

Υποτακτική Ενεστώτα: παρασκευάζεται

Ευκτική Αορίστου: παρασκευάσαιτο

(2X1=2)

(β) **λατρεύων:** Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην ευκτική και προστακτική ἐγκλιση του Ενεστώτα, στην ίδια φωνή.

Ευκτική Ενεστώτα: λατρεύοις

Προστακτική Ενεστώτα: λάτρευε

(2X1=2)

(μονάδες 4)

5. τοῖς μεγίστοις, δυνατώτατος: Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των λέξεων που σας δίνονται. Να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

τοῖς μεγίστοις

Θετικός: (τοῖς) μεγάλοις

Συγκριτικός: (τοῖς) μείζοσι(ν)

δυνατώτατος

Θετικός: (ὁ) δυνατός

Συγκριτικός: (ὁ) δυνατώτερος

(4X0,5=2)

V.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**(μονάδες 15)**

1. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

(μονάδες 6)

(α) τὰς ἐπιθυμίας: τὴν ἐπιθυμίαν

(β) αἱ βουλήσεις: ἡ βούλησις

(γ) τῶν καμνόντων: τοῦ κάμνοντος

(δ) δίψαι: δίψα

(ε) παύονται: παύεται

(στ) ὑπεροχή: ὑπεροχαί

(6X1=6)

2. (α) παύονται: Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική έγκλιση του Παρακειμένου και του Υπερσυντελικού, στην ίδια φωνή.

Παρακείμενος: πεπαύμεθα

Υπερσυντέλικος: έπεπαύμεθα

(2X1=2)

(β) έστι: Να γράψετε το β' πρόσωπο πληθυντικού στην οριστική έγκλιση του Παρατατικού και του Μέλλοντα.

Παρατατικός: ήτε / ήστε

Μέλλοντας: έσεσθε

(2X1=2)**(μονάδες 4)**

3. Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

(μονάδες 5)

Θέλουμε αυτοί οι άρχοντες να λένε την αλήθεια.

Βουλόμεθα/ Έθέλομεν/ Θέλομεν (μ. 1) τούτους/ αυτούς (μ. 1) τους άρχοντας (μ. 1) λέγειν (μ. 1) τήν αλήθειαν/ τάληθῆ. (μ. 1)

(5X1=5)**ΜΕΡΟΣ Β': ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ****(μονάδες 15)**

1. (α) Να εξηγήσετε τι είναι η τέχνη των δισσών λόγων και να γράψετε έναν (1) λόγο, για τον οποίο ο Θουκυδίδης την εφάρμοσε στις δημηγορίες του.

(μονάδες 4)

Δισσοί λόγοι:

- Για κάθε ζήτημα ή πρόβλημα υπάρχουν δύο αντίθετα μεταξύ τους επιχειρήματα. Έτσι ο ομιλητής μπορούσε ανάλογα με την περίσταση και

με το προσωπικό του συμφέρον να δίνει έμφαση πότε στο ένα και πότε στο άλλο επιχείρημα.

(1X2=2)

Ο Θουκυδίδης εφάρμοσε στις δημηγορίες του την τέχνη των δισσών λόγων:

- **για να μας δώσει όσο πιο πιστά μπορούσε τις αντιθετικές απόψεις των αντιπάλων πάνω στα διάφορα ζητήματα και να μας βοηθήσει να αποκομίσουμε μια ολοκληρωμένη αντίληψη της πραγματικότητας.**
- **για να παρουσιάσει, σύμφωνα και με τη σοφιστική επιχειρηματολογία, τα πρόσωπα που συζητούν με βάση το συμφέρον της παράταξης που εκπροσωπούν ενάντια σε κάθε έννοια ηθικής και δικαίου.**

(Θουκυδίδη, Δημηγορίες, Α΄ Λυκείου, Υ.Α.Π., σ. 13)

(1X2=2)

(β) ΑΘΗΝΑΙΟΙ: Αλλά κι εμείς νομίζουμε ότι δε θα μας λείψει η εύνοια των θεών, γιατί ούτε οι αξιώσεις μας ούτε οι πράξεις μας απομακρύνονται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των ανθρώπων ή από τις αρχές που εφαρμόζουν στις μεταξύ τους σχέσεις. Από ό,τι μπορεί κανείς να εικάσει για τους θεούς και από ό,τι είναι βέβαιο για τους ανθρώπους, πιστεύουμε ότι **και οι θεοί και οι άνθρωποι ακολουθούν πάντα έναν απόλυτο νόμο της φύσης, να επιβάλλουν πάντα την εξουσία τους, αν έχουν τη δύναμη να το επιτύχουν.** Τον νόμο αυτό ούτε τον θεσπίσαμε, ούτε τον εφαρμόσαμε εμείς πρώτοι. Τον βρήκαμε να ισχύει και τον ακολουθούμε, όπως θα τον ακολουθούν αιώνια όσοι θα μας διαδεχθούν και ξέρουμε καλά ότι κι εσείς και οποιοσδήποτε άλλοι θα κάνατε τα ίδια αν είχατε τη δύναμή μας. Όσο, λοιπόν, για την εύνοια των θεών, δεν έχουμε κανένα λόγο να φοβούμαστε ότι θα υστερήσουμε.

Θουκυδίδη Διάλογος Μηλίων και Αθηναίων 5.105

Στο πιο πάνω απόσπασμα οι Αθηναίοι αναφέρονται στον «απόλυτο νόμο της φύσης». **Ποιος** είναι αυτός ο νόμος; Να τον εξηγήσετε, αξιοποιώντας **δύο (2) στοιχεία** από το κείμενο.

(μονάδες 6)

Νόμος της φύσης: το δίκαιο του ισχυροτέρου (να επιβάλλουν πάντα την εξουσία τους, αν έχουν τη δύναμη να το επιτύχουν)

(1X2=2)

Εξήγηση:

- **Ο ισχυρός επιβάλλει πάντα την εξουσία του ακόμη κι αν έχει άδικο, ενώ ο αδύνατος υποχωρεί ακόμη κι αν έχει το δίκαιο με το μέρος του.**
- **Οι Αθηναίοι επιχειρηματολογούν με βάση το συμφέρον τους ενάντια σε κάθε έννοια δικαίου ή ηθικής.**

- **Θεωρούν τη δύναμη και τη βία ως φυσικό κανόνα ρύθμισης των ανθρώπινων σχέσεων και μπροστά της παραμερίζεται κάθε άλλη έννοια δικαιοσύνης και ισχύει μονάχα το δίκαιο του ισχυροτέρου.**
(Θουκυδίδη, Δημηγορίες, Α΄ Λυκείου, Υ.Α.Π., σ. 13, 95)

(1X2=2)

Στοιχεία από το κείμενο:

- **«κι εμείς νομίζουμε ότι δε θα μας λείψει η εύνοια των θεών, γιατί ούτε οι αξιώσεις μας ούτε οι πράξεις μας απομακρύνονται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των ανθρώπων ή από τις αρχές που εφαρμόζουν στις μεταξύ τους σχέσεις» ... «και οι θεοί και οι άνθρωποι ακολουθούν πάντα έναν απόλυτο νόμο της φύσης, να επιβάλλουν πάντα την εξουσία τους, αν έχουν τη δύναμη να το επιτύχουν»**
- **«Τον νόμο αυτό ούτε τον θεσπίσαμε, ούτε τον εφαρμόσαμε εμείς πρώτοι. Τον βρήκαμε να ισχύει και τον ακολουθούμε, όπως θα τον ακολουθούν αιώνια όσοι θα μας διαδεχθούν»**
- **«και ξέρουμε καλά ότι κι εσείς και οποιοιδήποτε άλλοι θα κάνατε τα ίδια αν είχατε τη δύναμή μας»**

(2X1=2)

2. Με βάση το απόσπασμα Α.1.(α) (Ξενοφώντος Έλληνικά 2.2.3-4), να καταγράψετε δύο (2) αντιδράσεις των Αθηναίων, όταν πληροφορήθηκαν την ήττα τους στους Αιγός ποταμούς.

(μονάδες 3)

Αντιδράσεις Αθηναίων:

- **θρήνος («οίμωγή έκ του Πειραιώς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διήκεν»)**
- **δεν κοιμήθηκε κανείς εκείνη τη νύκτα («ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη»)**
- **πενθούσαν όχι μόνο αυτούς που χάθηκαν («οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες»)**
- **πενθούσαν πολύ περισσότερο τους ίδιους τους εαυτούς τους («ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς»)**
- **φόβος ότι θα πάθουν όσα έκαναν σε άλλους Έλληνες («πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων»)**
- **από φόβο την επόμενη μέρα συγκάλεσαν την εκκλησία του δήμου, στην οποία πήραν αποφάσεις για την αντιμετώπιση της επικείμενης πολιορκίας («Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναί καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν»).**

Σημείωση: Στην απάντηση είναι δυνατόν να συμπεριληφθεί και η παράθεση αρχαιοελληνικού χωρίου.

(2X1,5=3)

3. Ποια θεωρεί ο Ξενοφών ως τη μεγαλύτερη **προσφορά** του Αγησιλάου προς την πατρίδα στο απόσπασμα *Άγησίλαος* 7.1-2; Να **τεκμηριώσετε** την απάντησή σας με τη σχετική αναφορά στο απόσπασμα Α.Ι.(β).

(μονάδες 2)

*Η μεγαλύτερη προσφορά του Αγησιλάου προς την πατρίδα του:
Παρόλο που είχε την πιο μεγάλη δύναμη στην πόλη του, ολοφάνερα τηρούσε απόλυτα τους νόμους.*

(1X1=1)

Αναφορά από το απόσπασμα: «ὅτι δυνατώτατος ὦν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων»

(1X1=1)

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ